

■ УДК [050.486:[021.8+008](091) (477.54-25) ХДАК

В. М. Шейко, доктор історичних наук, професор, ректор, Харківська державна академія культури, м. Харків

Н. М. Кушнарєнко, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи, Харківська державна академія культури, м. Харків

**ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ:
НАУКОВО-ПЕРІОДИЧНА КОНОТАЦІЯ**

Досліджено історію та сучасний стан наукових періодичних видань Харківської державної академії культури з 1940 по 2015 рр. Проаналізовано зміст, структуру, склад редколегії, кількісні та якісні показники збірників наукових праць культурологічно-мистецького та бібліотечно-інформаційного спрямувань: «Труды Харьковского государственного библиотечного института» (1940 р.), «Ученые записки» (1956 р.), «Учені записки», (1957–1960 рр.), «Наукові записки» (1962 р.), «Бібліотекознавство і бібліографія» (1964–1992 рр.), «Культурно-освітня робота» (1964–1989 рр.), «Культура України» (з 1993 р. і дотепер), «Вісник Харківської державної академії культури» (з 1999 р. і понині). Окреслено перспективи подальшого розвитку наукової періодики в цьому вищому навчальному закладі.

Ключові слова: наукове періодичне видання, культурологія, мистецтвознавство, соціальні комунікації, бібліотечно-інформаційна освіта, Харківська державна академія культури.

В. Н. Шейко, доктор исторических наук, профессор, ректор, Харьковская государственная академия культуры, г. Харьков

Н. М. Кушнарєнко, доктор педагогических наук, профессор, проректор по научной работе, Харьковская государственная академия культуры, г. Харьков

**ХАРЬКОВСКАЯ ГОСУДАРСТВЕННАЯ АКАДЕМИЯ КУЛЬТУРЫ:
НАУЧНО-ПЕРИОДИЧЕСКАЯ КОННОТАЦИЯ**

Исследуются история и современное состояние научных периодических изданий Харьковской государственной академии культуры с 1940 по 2015 гг. Анализируются содержание, структура, состав редколлегии, количественные и качественные показатели сборников научных трудов культуролого-искусствоведческого и библиотечно-информационных профилей: «Труды Харьковского государственного библиотечного института» (1940 р.), «Ученые записки» (1956 р.), «Учені записки», (1957–1960 рр.), «Наукові записки» (1962 р.), «Бібліотекознавство і бібліографія» (1964–1992 рр.), «Культурно-освітня робота» (1964–1989 рр.), «Культура України» (з 1993 р. і понині), «Вісник Харківської державної академії культури» (з 1999 р. і понині). Определены перспективы дальнейшего развития научной периодики в данном учебном заведении.

Ключевые слова: научное периодическое издание, культурология, искусствоведение, социальные коммуникации, библиотечно-информационное образование, Харьковская государственная академия культуры.

V. M. Sheyko, Doctor of Historical Sciences, Professor, Rector, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

N. M. Kushnarenko, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice Rector for Research, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

SCIENTIFIC PERIODICALS AT THE KHARKIV STATE ACADEMY OF CULTURE

The paper deals with the research of the history and current state of scientific periodicals issued at the Kharkiv State Academy of Culture from 1940 to 2015. The authors analyze the content, structure, editorial staff, quantitative and qualitative data of the collections of scientific papers in the field of cultural studies, history of art, library and information science: «Trudy Kharkovskogo gosudarstvennogo bibliotekhnogo instituta» («Proceedings of the Kharkiv State Library Institute») (1940), «Uchenye zapiski» («Proceedings») (1956), «Ucheni zapysky» («Proceedings») (1957–1960), «Nauchnyie zapiski» («Proceedings») (1962), «Bibliotekoznavstvo i bibliografiiia» («Library Science and Bibliography») (1964–1992), «Kulturno-osvitnia robota» («Cultural and Educational Work») (1964–1989), «Kultura Ukrainy» («Culture of Ukraine») (from 1993 until today), «Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury» («Bulletin of the Kharkiv State Academy of Culture») (from 1999 until today). The prospects for further development of scientific periodicals in the Academy are outlined.

Key words: scientific periodicals, cultural studies, history of art, social communications, library and information science education, the Kharkiv State Academy of Culture.

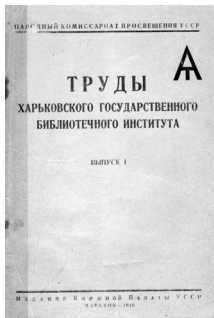
Постановка проблеми. У розвитку сучасного інтелектуального суспільства особливу роль відіграє наукова інформація, отримана в результаті наукового пізнання, наукової діяльності. Її створення, опрацювання, зберігання, поширення та ефективно використання мають суттєве значення для розвитку науки. Культура — це особливий тип інформації, завдяки якій стає можливим створення, накопичення, опрацювання, зберігання, поширення, використання в часі та просторі наукових повідомлень галузевого спрямування. Культура долучається до всіх видів наукової комунікації: формальної, неформальної; документної, недokumentної (усної); електронної, нонелектронної; автокомунікації, індивідуальної, групової, масової та інших видів комунікації, ефективно використовуючи різноманітні канали (засоби, способи). У цьому разі йдеться про збірники наукових праць

культурологічного, мистецького і соціально-комунікаційного профілів, які друкувалися й нині виходять друком у Харківській державній академії культури (ХДАК) упродовж понад 85-річного її існування.

Мета статті — висвітлити історію та сучасний стан наукових періодичних видань Харківської державної академії культури (1940–2015 рр.).

Останні дослідження та публікації. Наукові періодичні видання культурологічно-мистецького і бібліотечного спрямувань досліджені недостатньо. Можна назвати лише окремі праці, у яких розкривається їх специфіка. Серед основних дослідників: Л. І. Бейліс, Н. М. Кушнарєнко, А. А. Соляник, В. М. Шейко [1; 2; 3; 4; 7; 8; 9; 12]. Однак їхні розвідки не охоплюють усієї проблематики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Харківська державна академія культури є засновником перших професійних культуролого-мистецьких та бібліотечно-інформаційних періодичних видань з-поміж вчн України.

На її базі започатковано такі професійні бібліотечні культуролого-мистецькі та бібліотечно-інформаційні періодичні видання: «Труды Харьковского государственного библиотечного института», «Ученые записки», «Учені записки», «Наукові записки», «Бібліотекознавство і бібліографія», «Культурно-освітня робота», «Культура України», «Вісник Харківської державної академії культури», на шпальтах яких висвітлюються проблеми теорії та історії культури, мистецтвознавства, бібліотечної науки, практики, освіти й управління [1; 7; 8; 9; 12].

На той час першим фундаментальним виданням Харківського державного бібліотечного інституту (ХДБІ) (1935–1964 рр.) були «Труды Харьковского государственного библиотечного института» [10], які стали своєрідним брендом фондування в Україні галузевої професійної преси, що було унікальним явищем для наукового співтовариства СРСР [1, 2, 3, 4, 5].

Перший том «Трудов ...» вийшов друком у 1940 р. до п'ятиріччя заснування ХДБІ. Його відповідальним редактором став Давид Моїсєєвич Лекаренко — завідувач кафедри бібліотекознавства (1936–1941 рр.), декан бібліотечного факультету (1939–1941 рр.), викладач бібліотечних дисциплін Українського бібліотечного інституту (з 1939 р. — ХДБІ). Д. М. Лекаренко першим у СРСР 11 квітня 1938 р. захистив дисертацію з бібліотекознавства «Изучение читателей дореволюционной России (Алчевская Х. Д., Анский С. А., Рубакин Н. А.)».

За результатами захисту йому присуджено, як зазначалося в офіційній довідці, вчений ступінь кандидата педагогічних наук з бібліотекознавства. Постає цієї непересічної особистості надала виданню особливої авторитетності.

У передмові до Першого тому «Трудов ...» зазначено: «Настоящий выпуск трудов является первым печатным сборником института. В данном выпуске помещены статьи научных работников различных кафедр. Поэтому труды лишены единства тематики. Последующие выпуски будут включать статьи родственных кафедр» [10]. Вихід друком «Трудов...» мав важливе значення. По-перше, це фундування теорії та історії культури, бібліотекознавства та бібліографознавства як самостійних напрямів гуманітаристики; по-друге, започаткування в Україні системи наукових галузевих видань означеної тематики на базі виш; по-третє, свідчення дієздатності унікального та той час вищого навчального закладу, здатного не лише продукувати нові наукові ідеї, а й оприлюднювати їх через власний періодичний орган.

У «Трудах ...» міститься п'ять емних статей і три рецензії. Серед статей: «Сталин и развитие исторической науки» (В. А. Гольденберг), «О библиографии и ее задачах» (М. М. Фельдштейн), «Изучение читателей народниками» (Д. М. Лекаренко), «К вопросу о теории детской литературы» (Ф. Гуревич), «Материалы к работе «Повесть А. П. Чехова «Три года»» (А. А. Ивановская).

Упродовж 1941 р. готувався до друку другий том «Трудов ...», однак через війну та окупацію Харкова його не було надруковано [6, с.16; 10]. На жаль, рукопис цього видання не зберігся. Перший том «Трудов ...» став бібліографічною рідкістю, однак і нині зберігає свої аксіологічні якості як ґрунтовне джерело дослідження становлення та розвитку культурно-освітньої та бібліотечної науки, освіти і практики в Україні.

Починаючи з кінця 1950-х рр. Харківський державний бібліотечний інститут (1939–1964 рр.) відновив видання наукових збірників: «Ученые записки» (1956, вип. 2), «Учені записки» (1957–1960, вип. 3–5), «Наукові записки» (1962, вип. 6), спадкоємниками яких у подальші роки є «Бібліотекознавство і бібліографія» (1964–1992, вип. 1–31), «Культурно-освітня робота» (1964–1972, вип. 1–7), «Культура України» (з 1993 р. і понині), «Вісник Харківської державної академії культури» (з 1999 р. і понині) [7].

Наприкінці 1956 р. вийшли друком «Ученые записки» ХДБІ [11]. У монографії, присвяченій 50-річчю Харківського державного інституту культури, зазначалося: «Институт продолжал издавать свои «Ученые записки». До 1959 г. было издано три выпуска. Многие из опубликованных в них работ представляли собой серьезные научные

исследования» [6, с. 22]. Однак з такою назвою опубліковано лише один випуск «Ученых записок» (1956 р.).

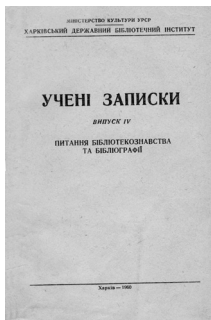
Усі збірники ХДБІ — «Труды Харьковского государственного библиотечного института», «Ученые записки», «Учені записки» та «Наукові записки» — розглядалися як спадкоємні і мали продовжувану (наскрізну) нумерацію. Тобто «Труды ...» вважалися першим, «Ученые записки» — другим виданням тощо. Підтвердженням цьому слугують такі слова: «Наприкінці 1956 р. через шістнадцять років після виходу у світ першого випуску вийшов другий випуск «Ученых записок» інституту» [6, с. 42].

Дійсно, у 1956 р. опубліковано єдиний випуск «Ученых записок» ХДБІ (Вип. 2). Редакційна колегія мала такий склад: Ф. А. Єщенко (відповідальний редактор), члени редколегії — А. А. Ашукін, А. П. Виноградов, М. М. Герман, І. Я. Каганов, Д. Д. Тараманов, Н. Я. Фрідьєва. Він містив 12 статей викладачів семи кафедр. У статтях висвітлювалися проблеми історії України (Ф. І. Єщенко, І. В. Дьомкін), соціалістичної економіки (А. М. Томашевський, І. Н. Гальперін), літератури та мови (М. О. Габель, І. Я. Каганов, І. Г. Рікман), культурно-освітньої роботи (А. П. Виноградов), бібліографії (В. Т. Витяжков, Д. Д. Тараманов, І. І. Корнейчик), бібліотечної роботи (М. С. Демченко).

«Ученые записки» ХДБІ позитивно оцінила громадськість. У рецензії «Интересный научный сборник», опублікованій у харківській газеті «Красное знамя» (1957, 19 червня), зазначалося: «Висновки багатьох з дванадцяти вміщених в збірнику матеріалів мають не тільки теоретичне, але й практичне значення для працівників народного господарства, науки і культури, для пропагандистів» [6, с.42].

Упродовж 1957–1960 рр. (вип. 3-5) виходив друком україномовний варіант видання — «Учені записки». Змінився відповідальний редактор, ним став Г. А. Кравець. У третьому випуску вміщено 11 статей викладачів ХДБІ, з них 6 присвячені історії України і культурному будівництву (Д. С. Саранчук, І. В. Дьомкін, М. С. Павлюк, А. П. Виноградов, В. О. Ветров, С. А. Канавенко), 2 — літературознавству та книгознавству (Л. І. Коломійченко, Г. А. Кравець), рекомендаційній бібліографії (О. П. Довгопола), організації бібліотечного обслуговування (Р. Б. Гуревич).

Четвертий випуск «Учених записок» вийшов друком у трьох тематичних серіях та трьох томах. Перший том мав назву «Питання літератури» (1959). У складі редколегії — Г. А. Кравець (відповідальний редактор), Й. Я. Волісон, М. О. Габель, Ю. А. Кривих). Тут розміщено

6 статей з літературознавства працівників ХДБІ (С. Н. Трушевський, Г. А. Кравець, М. О. Габель, Є. С. Полянська, К. М. Лойко, Й. Я. Волісон). Другий том — «Питання історії та теорії культосвітньої роботи» (1959), у складі редколегії — Г. А. Кравець (відповідальний редактор), А. А. Ашукін, А. П. Виноградов, М. М. Герман, І. В. Дьомкін, І. Я. Каганов, Є. С. Полянська (відповідальний секретар), Д. Д. Тараманов, Н. Я. Фрідьева. Тут опубліковано 8 статей, 7 з яких присвячені історії України та всесвітній історії, 1 — підвищенню культурного рівня робітників України (А. І. Епштейн). Третій том — «Питання бібліотекознавства і бібліографії» (1960), у складі редколегії: Г. А. Кравець (відповідальний редактор), А. А. Ашукін, А. П. Виноградов, М. М. Герман, І. В. Дьомкін, І. Я. Каганов, Є. С. Полянська (відповідальний секретар), Д. Д. Тараманов, Н. Я. Фрідьева. У збірнику вміщено 7 статей викладачів двох кафедр ХДБІ: бібліографії та бібліотекознавства. Серед них: О. І. Коломійченко (про бібліографію видань творів основоположників марксизму-ленінізму в Україні); І. Я. Каганова (про героїв О. М. Горького — читачів); С. І. Волкової (про поліпшення бібліотечного обслуговування в селі); Л. І. Вовченко (про мережу масових бібліотек у сільській місцевості); І. О. Вовченко (про розвиток бібліографії та бібліографічної справи); Т. О. Скрипник (про книжкові видавництва України); І. І. Корнейчика (про бібліографічну діяльність І. Я. Франка).

П'ятий випуск «Учених записок» (1960 р.) також був тематичним — «Питання теорії та історії культосвітньої роботи», містив 9 публікацій 11 викладачів ХДБІ. Переважно статті присвячені питанням історії та економіки України. На жаль, не було жодної статті, присвяченої історії культосвітньої роботи. Незмінним залишився склад редакційної колегії.

Шостий випуск видання (1962 р.) вийшов друком з новою назвою «Наукові записки» з підназвою «Питання історії культосвітньої роботи». Склад редколегії не змінився. До збірника ввійшли 9 статей: Р. Б. Гуревич, присвячена громадському огляду державних масових бібліотек Української РСР (1956–1958 рр.), С. А. Канавенка, В. О. Ветрова — з історії культурно-освітньої роботи в Україні; С. А. Піналова — про політико-освітню роботу; А. П. Виноградова — про агітпоїзди в Україні; В. В. Афанасьєва — про виробничу пропаганду; О. О. Шимона — з історії зародження кіно в Україні; М. Г. Каліберди — з історії вітчизняної фотографії; Г. Й. Чернявського — про масово-політичну роботу в Болгарії; Ф. Т. Ковпика — про ставлення А. С. Макаренка до естетики дисципліни в дитячому колективі. Усі автори — викладачі ХДБІ.

Нині ці видання трансформовано в інші наукові збірники інституту, які є раритетами, історичною рідкістю. Вони збереглися

в одиничних примірниках у фондах бібліотеки ХДАК, Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, Національної парламентської бібліотеки України, Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка, ЦНБ Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Однак і донині ці видання є джерельною базою для дослідження генези культурно-освітньої та бібліотечної науки, освіти і практики України.

Продовжувачем попередніх фахових періодичних видань Харківської державної академії культури є міжвідомчий науково-методичний збірник «Бібліотекознавство і бібліографія». У назві збірника є різночитання, яке викликає в деяких дослідників слушне запитання: якою є справжня назва збірника — «Бібліотекознавство і бібліографія» чи «Бібліотекознавство та бібліографія»? Дослідження свідчить, що вип. 1–13 вийшли друком з назвою «Бібліотекознавство і бібліографія» (видавець — Книжкова палата України); вип. 14–31 — «Бібліотекознавство і бібліографія» (видавець — Харківський державний університет ім. В. Н. Каразіна). Тобто це лінгвістичне питання.

Перший номер збірника «Бібліотекознавство і бібліографія» датується 1964 роком. У передмові зазначалося: згідно з «Положенням про республіканські міжвідомчі наукові, науково-технічні і науково-методичні збірники науково-дослідних установ, вищих учбових закладів та інших організацій УРСР», затвердженим Радою Міністрів Української РСР, починається видання міжвідомчого збірника з питань бібліотекознавства та бібліографії. Мета збірника — публікація наукових досліджень у галузі бібліотекознавства бібліографії та книгознавства, які провадяться в бібліотеках республіки та в Харківському державному інституті культури» [5, с.2]. Отже, зважаючи на позитивний досвід видання фахових збірників ХДБІ, Міністерство культури УРСР доручило Харківському державному інституту культури (ХДІК) (перейменовано в 1964 р.) здійснювати змістову підготовку наукової збірки республіканського масштабу.

Збірник «Бібліотекознавство і бібліографія» в різні часи мав високу оцінку не лише українських, а й зарубіжних фахівців [1; 2; 3; 4; 7; 8]. Його зміст детально аналізувалися провідні фахівці.

Оновлено редакційну колегію збірника, до складу якої вперше ввійшли не лише викладачі ХДІК, а й представники інших бібліотечних установ України. Редколегія була такою: М. С. Демченко (відповідальний редактор), Л. І. Вовченко (заст. відповід. редактора),

В. Т. Витяжков (відповідальний секретар), І. Я. Каганов, П. Є. Коломієць, О. П. Куц, І. Д. Мазуренко, Л. Л. Макаренко, Г. А. Мірошниченко, О. В. Молодчиков, М. О. Пасічник, М. П. Рудь, Д. Д. Тарамонов, С. С. Троянівський, Н. Я. Фрідьєва.

Відповідальними редакторами в різні часи були відомі в Україні та за її межами фахівці: М. С. Демченко (1964–1970 рр., вип. 1–9), Є. П. Тамм (1971–1991 рр., вип. 10–30), В. К. Удалова (1992 р., вип. 31). Членами редакційної колегії тривалий час були В. С. Бабич, О. Ф. Батушанська, В. Т. Витяжков, І. О. Вовченко, С. І. Волкова, І. Я. Каганов, А. С. Кобзаренко, П. Є. Коломієць, Н. Ф. Колосова, І. І. Корнейчик, А. П. Корнієнко, Н. Ф. Королевич, Л. Л. Макаренко, Ю. Б. Медведєв, В. Д. Навроцька, Л. П. Одинока, М. О. Пасічник, З. А. Печенізька, В. М. Туров, Н. Я. Фрідьєва та ін.

Організаційним центром видання був Харківський державний інститут культури. Перші 13 випусків друкував редакційно-видавничий відділ Книжкової палати УРСР, а з 14-го випуску — видавництво «Вища школа» (згодом «Основа») при Харківському державному університеті ім. В. Н. Каразіна.

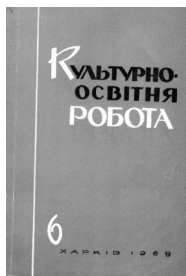
Свого часу появу зазначеного збірника схвалила відомий російський бібліограф і книгознавець М. В. Машкова. Публікації збірника з книгознавчих проблем за перші десять років його існування в 1973 р. аналізував відомий український дослідник Л. І. Гольденберг. У 1980 р. видання високо оцінив провідний російський (радянський) бібліотекознавець Ю. М. Столяров. У 1992 р. американський бібліотекознавець М. Тарнавська порівнювала збірник «Бібліотекознавство і бібліографія» з «Журналом бібліотекознавства і бібліографія», який друкували в Україні в 1927–1930 рр. Автор позитивно оцінила зміст збірника. З нагоди 30-річчя від дня його заснування в 1995 р. викладачі Київського державного інституту культури, професор, завідувач кафедри бібліографознавства та інформаційних ресурсів В. С. Бабич та кандидат педагогічних наук, доцент В. С. Пашкова проаналізували зміст збірки та висвітлення на її шпальтах питань історії бібліотечної справи і бібліографії.

Спочатку структурно збірник складався з трьох розділів — Теорія та методика. З досвіду роботи. Історія. Книгознавство, а потім його зміст деталізовано. Так, останній, 31-й випуск мав таку структуру: Бібліотечно- бібліографічна діяльність; Організація бібліотечної справи; Бібліотечні фонди; Бібліотечні кадри; Історія бібліотечної справи і бібліографії. Збільшилася кількість дописувачів збірника: у попередніх виданнях — це лише викладачі харківського внз, у збірнику «Бібліотекознавство і бібліографія» його авторами були представники

інших бібліотечних, бібліографічних та книгознавчих установ України, а пізніше — фахівці з інших країн.

Науково-методичний збірник «Бібліотекознавство і бібліографія» мав свого часу значний попит серед фахівців книжкової та бібліотечно-бібліографічної сфери. На його сторінках упродовж майже 30 років (1964–1992 рр.) опубліковано близько 700 статей з широкого спектра проблем, що постали перед бібліотечною, книжковою справою та бібліографією України в 60–80-ті рр. У 1992 р. вийшов друком 31-й, останній, випуск збірника, який підготувала редколегія при Харківському державному інституті культури. Збірник припинив своє існування з фінансових причин. Однак його матеріали тривалий час є джерельною базою для наукових розвідок з проблем книгознавства, бібліотекознавства та бібліографознавства України.

З 1964 по 1989 рр. на базі Харківського державного інституту культури виходив друком республіканський міжвідомчий збірник наукових праць «Культурно-освітня робота».

Перший випуск збірника «Культурно-освітня робота» вийшов друком у 1964 р., відповідно до «Положення про республіканські міжвідомчі тематичні наукові, науково-технічні і науково-методичні збірники науково-дослідних установ, вищих навчальних закладів та інших організацій УРСР», затвердженого Радою Міністрів Української РСР. Його заявлено як щорічний міжвідомчий збірник статей. Перший випуск присвячено актуальним проблемам теорії, методики та історії культурно-освітньої роботи, висвітленню досвіду роботи кращих клубних закладів республіки.

До складу редакційної колегії ввійшли викладачі ХДІК: Г. А. Кравець (відп. редактор), А. П. Виноградов (заст. відп. ред.), О. О. Перунов, С. А. Піналов (відп. секретар), О. Б. Скибневський, Г. Й. Чернявський.

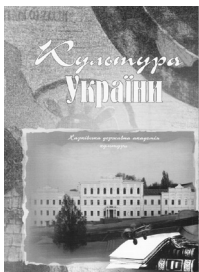
З першого по шостий випуски збірника «Культурно-освітня робота» (з 1964 по 1969 рр.) виходять щорічно у Харкові, підготовлені викладачами ХДІК, видані редакційно-видавничим відділом Книжкової палати УРСР. Після третього випуску видання друкуються як міжвідомчі республіканські збірники статей. Відповідальним редактором трьох перших випусків був Г. А. Кравець, 4–6 випусків — К. М. Лойко.

У 1972 р. опубліковано сьомий випуск збірника, підготовлений у ХДІК, однак виданий не в Харкові, а Києві у видавництві «Мистецтво». Дещо змінився склад редколегії: Є. І. Чмихало (відп. редактор), Г. Й. Чернявський (заст. відп. редактора), А. П. Виноградов (відп.

секретар), Г. В. Ангелов, І. Д. Золотоверхий, Б. П. Іщенко, І. О. Карпов, С. А. Піналов, Г. М. Попов, О. Б. Скибневський, В. М. Черненко, О. О. Шимон, Г. М. Шевчук, переважно провідні вчені ХДІК.

Після тривалої перерви, через 10 років, у 1983 р. виходить друком восьмий випуск збірника з тією самою назвою однак уже на базі Київського державного інституту культури (КДІК) ім. О. Є. Корнійчука. Відповідальним редактором став Г. М. Шевчук, незмінним членом редколегії залишився лише один провідний учений ХДІК, доктор історичних наук, професор Г. Й. Чернявський. Концепція збірника не змінилася, залишилося два розділи: 1. Питання теорії та практики культурно-освітньої роботи; 2. З історії культурно-освітньої роботи. Слід виокремити ґрунтовну статтю провідних фахівців ХДІК Г. Й. Чернявського, В. М. Шейка, В. З. Фрадкіна, «Підготовка культосвітніх працівників вищої кваліфікації на Україні в 1925–1929 роках», у якій на широкому архівному матеріалі висвітлено внесок ХДІК — одного з найстаріших у СРСР і до 1968 р. єдиного в Україні вчз — у розбудову вищої школи культосвітнього, а згодом культурологічного та мистецького спрямувань в Україні. Загалом тут оприлюднено понад 140 наукових статей з історії, теорії та методики культосвітньої роботи 146 авторів з усіх регіонів України.

З 1984 по 1989 рр. опубліковано ще три випуски (9-10-11) збірника на базі ХДІК. Започаткований у 1964 р. у ХДІК, збірник «Культурно-освітня робота» з 1993 р. змінив назву на «Питання культурології» і нині видається на базі Київського національного університету культури та мистецтв.

Комунікаційним спадкоємцем «Культурно-освітньої роботи» можна вважати збірник наукових праць «Культура України», який почали друкувати на базі ХДАК у 1993 р. З 1993 по 2015 рр. вийшов друком 51 випуск збірника. Тут надруковано 1306 публікацій, серед них: 1292 наукові статті, 14 рецензій. За час існування збірника 1461 автори із різних регіонів України й інших країн світу (США, Данія, Німеччина, Росія, Китай, Іран, Йорданія, Сирія та ін.) опублікували результати своїх наукових досліджень.

Перший випуск під редакцією професорів академії А. Ф. Воловика та В. М. Шейка містив 16 статей, присвячених проблемам розвитку української культури, ролі мистецтва і науки в духовному відродженні. У подальшому деталізовано його структуру, збільшувалося коло дописувачів, змінювалися відповідальні редактори: випуски 1 — А. Ф. Воловик, В. М. Шейко; 2–4 — М. В. Дяченко, В. М. Шейко;

5–9 — О. Г. Стахевич; 10–19 — М. В. Дяченко; з 20 — і дотепер незмінним відповідальним (головним) редактором збірника є В. М. Шейко.

У 1999 р. вперше створено редакційну колегію наукового збірника в складі: О. Г. Стахевич, доктор мистецтвознавства (відп. редактор), І. В. Зборовець, доктор мистецтвознавства, В. М. Богуславський, доктор мистецтвознавства, В. І. Рожок, доктор мистецтвознавства, А. В. Шило, доктор мистецтвознавства, М. В. Дяченко, доктор філософських наук, В. В. Кравченко, доктор історичних наук, В. М. Шейко, доктор історичних наук. Упродовж свого функціонування редакційна колегія збірника розширювалася докторами наук не лише ХДАК, України, а й інших країн світу.

2000-і рр. — особливі в історії збірника «Культура України». 9 лютого 2000 р. він затверджений ВАК України як наукове фахове видання з мистецтвознавства; 16 вересня 2004 р. — з філософських наук, 9 квітня 2008 р. — з культурології. Завдяки ґрунтовності і високому професіоналізмові видання неодноразово переатестовувалося ВАК України. Введення збірника до Переліку наукових фахових видань України значно підвищило його статус: публікуються основні наукові результати досліджень на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з означених наукових галузей. Серед найпопулярніших рубрик збірника : Філософія культури, науки та освіти. Теорія та історія культури. Театральне мистецтво. Кіно-, телемистецтво. Музичне мистецтво. Хореографія. Фольклористика. Музезнавство. Образотворче мистецтво та ін.

З 2015 р. збірник наукових праць ХДАК «Культура України» виходить друком двома серіями: культурологія (вип. 48–49) та мистецтвознавство (вип. 50–51). Перша — розділи «Теорія та історія культури», «Українська культура»; друга — «Музичне мистецтво», «Театральне, кіно-, телемистецтво, хореографія», «Мистецтвознавство». Видання зареєстровано ISSN International Centre (Paris, FRANCE) за № 2410-5325 (Print), подано на порталі в інформаційному ресурсі «Наукова періодика України», готове до входження у міжнародні наукометричні БД. 21 грудня 2015 р. перереєстроване в МОН України як фахове наукове видання з культурології та мистецтвознавства. Міжнародний рівень видання забезпечують як іноземні дописувачі, так і зарубіжні вчені — члени редколегії з різних країн світу.

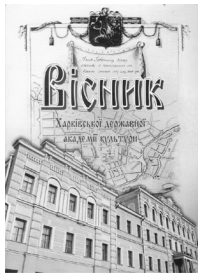
СЕРІЯ КУЛЬТУРОЛОГІЯ. Редакційна колегія: Шейко В. М., Харківська державна академія культури, ректор, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії мистецтв України (головний редактор); Дяченко М. В., Харківська державна академія культури, завідувач кафедри філософії та політології, доктор філософських наук, професор (заступник головного редактора);

Волков С. М., Національна академія мистецтв України, учений секретар Інституту культурології Національної академії мистецтв України, доктор культурології; Кислюк К. В., Харківська державна академія культури, професор кафедри культурології та медіа-комунікацій, доктор культурології, професор; Кікоть А. А., Харківська державна академія культури, професор кафедри режисури, доктор культурології, професор; Кравченко О. В., Харківська державна академія культури, декан факультету культурології, доктор культурології, професор; Мокрий В., Ягеллонський університет, завідувач кафедри українознавства, доктор гуманітарних наук, професор (Польща); Панков Г. Д., Харківська державна академія культури, професор кафедри культурології та медіа-комунікацій, доктор філософських наук, професор; Рибалко С. Б., Харківська державна академія культури, завідувач кафедри мистецтвознавства, літературознавства та мовознавства, доктор мистецтвознавства, доцент; Andrew J. Svedlow, Ph.D., Professor of Art History University of Northern Colorado. Greeley, Colorado, USA; Стародубцева Л. В., Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна, завідувач кафедри медіа-комунікацій, доктор філософських наук, професор; Щедрін А. Т., Харківська державна академія культури, професор кафедри філософії та політології, доктор культурології, професор; Коновалова І. Ю., Харківська державна академія культури, доцент кафедри теорії музики і фортепіано, кандидат мистецтвознавства, доцент (відповідальний секретар).

СЕРІЯ МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО. Редакційна колегія: Шейко В. М., Харківська державна академія культури, ректор, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії мистецтв України (головний редактор); Дяченко М. В., Харківська державна академія культури, завідувач кафедри філософії та політології, доктор філософських наук, професор (заступник головного редактора); Алфьорова З. І., Харківська державна академія культури, декан факультету кіно-, телемистецтва, доктор мистецтвознавства, професор; Бистрова Т. Ю., Уральський державний педагогічний університет, професор кафедри культурології, доктор філософських наук, професор (Росія); Зборовець І. В., Харківська державна академія культури, професор кафедри мистецтвознавства, літературознавства та мовознавства, доктор мистецтвознавства, професор; Клітін С. С., Санкт-Петербурзька академія театрального мистецтва, професор кафедри естради і музичного театру, доктор мистецтвознавства, професор (Росія); Лошков Ю. І., Харківська державна академія культури, професор кафедри народних інструментів, доктор мистецтвознавства, професор; Осипова Н. П., Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, професор кафедри соціології та політології,

доктор філософських наук, професор; Откидач В. М., Харківська державна академія культури, професор кафедри інструментів духових та естрадних оркестрів, доктор мистецтвознавства, професор; Польська І. І., Харківська державна академія культури, професор кафедри теорії музики і фортепіано, доктор мистецтвознавства, професор; Чепалов О. І., Харківська державна академія культури, професор кафедри сучасної хореографії, доктор мистецтвознавства, професор; Шило О. В., Харківський технічний університет будівництва та архітектури, професор кафедри культурології, доктор мистецтвознавства, професор; Коновалова І. Ю., Харківська державна академія культури, доцент кафедри теорії музики і фортепіано, кандидат мистецтвознавства, доцент (відповідальний секретар).

Нині фаховий науковий збірник ХДАК «Культура України» за своїм змістом, чисельністю читачів, авторським і редакційним складом є каналом не лише української, а й світової наукової комунікації культурологічно-мистецького профілю.

«Вісник Харківської державної академії культури. Visnyk of Kharkiv State Academy of Culture» — фаховий збірник наукових праць України. Виходить друком тричі на рік. Заснований Харківською державною академією культури (ХДАК) у 1999 р.

Збірник є логічним продовженням республіканського науково-методичного збірника «Бібліотекознавство і бібліографія», який упродовж майже 30 років (1964–1992 рр.) друкується на базі Харківського державного інституту культури і тривалий час був єдиним в Україні фаховим збірником.

Він є своєрідним каталогізатором нових інтегрованих знань у галузі бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства, інформацієзнавства та соціальних комунікацій, сприяє порозумінню між науковцями, бібліотечними працівниками, викладачами у сфері документних комунікацій, створенню єдиного наукового та термінологічного простору, ґрунтовних теоретико-методологічних засад як системи в цілому, так і її головних підсистем, формуванню нової генерації українських науковців [7, 9, 12].

З 1999 по 2015 рр. вийшли друком 47 випусків збірника наукових праць «Вісник Харківської державної академії культури», надруковано 1415 публікацій, серед них: 1386 наукових статей, 29 рецензій. За час існування збірника 1515 авторів із різних регіонів України й інших країн світу (США, Данія, Латвія, Литва, Росія, Китай, Іран, Йорданія) опублікували свої наукові доробки. Серед авторів: 243 докторів наук,

професорів, 620 кандидатів наук, доцентів, 360 аспірантів, понад 280 інших дописувачів, 9 студентів.

У пресі опубліковані ґрунтовні аналітичні статті про зміст та якість «Вісника ХДАК» [2, 7, 9, 12].

«Вісник ХДАК» долучено до Переліку наукових фахових видань України, у яких мають публікуватися основні наукові результати дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук із соціальних комунікацій, історичних і педагогічних наук (до 2015 р.). З 2015 р. «Вісник ХДАК» виходить серією «Соціальні комунікації», 21.12.2015 р. затверджений МОН України як наукове фахове видання у галузі «Соціальних комунікацій». Видання зареєстровано ISSN International Centre (Paris. France) pf # 2410-5333 (Print), представлено на порталі в інформаційному ресурсі «Наукова періодика України».

Серед членів редакційної колегії «Вісника ХДАК» — провідні вчені Харківської державної академії культури, інших внз та наукових установ України й країн світу. Склад редакційної колегії: Шейко В. М., д-р іст. наук, проф., чл.-кор. Національної академії мистецтв України, Харківська державна академія культури (головний редактор); Кушнарченко Н. М., д-р пед. наук, проф., Харківська державна академія культури (заступник головного редактора); Асеев Г. Г., д-р техн. наук, проф., Харківська державна академія культури; Давидова І. О., д-р наук із соціальних комунікацій, проф., Харківська державна академія культури; Дубровіна Л. А., д-р іст. наук, проф., Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського; Ельбесхаузен Х., д-р філософії, доц., Королівська школа бібліотекознавства та інформатики Університету Копенгагена (Данія); Кобелев О. М., д-р наук із соціальних комунікацій, доц., Харківська державна академія культури; Кулешов С. Г., д-р іст. наук, проф., Інститут архівної справи та документознавства Держкомархіву України; Лиман С. І., д-р іст. наук, проф., Харківська державна академія культури; Лоренз Б., д-р філософії, доц., Університет прикладних наук у галузі державного управління і правових питань (м. Мюнхен, Німеччина); Лосієвський І. Я., д-р філол. наук, доц., Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка; Мазур П., д-р пед. наук, проф., Державна вища професійна школа в Холмі (Польща); Маркова В. А., д-р наук із соціальних комунікацій, проф., Харківська державна академія культури; Мотульський Р. С., д-р пед. наук, проф., Національна бібліотека Білорусі (Білорусь); Петрова Л. Г., д-р пед. наук, проф., Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв; Потрашков С. В., д-р іст. наук, проф., Харківська державна академія культури; Рижанова А. О., д-р пед. наук, проф., Харківська державна академія культури; Сенченко М. І., д-р техн. наук, проф., Книжкова палата України; Соляник А. А., д-р пед. наук,

проф., Харківська державна академія культури; Столяров Ю.М., д-р пед. наук, проф., гол. наук. співробітник НВО «Видавництво «Наука» (Росія); Філіпова Л. Я., д-р пед. наук, проф., Харківська державна академія культури; Швецова-Водка Г. М., д-р іст. наук, проф., Рівненський державний гуманітарний університет; Шемаєва Г. В., д-р наук із соціальних комунікацій, проф., Харківська державна академія культури; Булах Т. Д., канд. пед. наук, доц., Харківська державна академія культури (відповідальний секретар).

Основні розділи збірника: «Теорія та історія соціальних комунікацій»; «Теоретико-методологічні засади бібліотекознавства та бібліографознавства»; «Документознавство та інформаційна діяльність»; «Журналістика та засоби масової інформації»; «Прикладні соціокомунікаційні технології».

Висновки. Наукова інформація поширюється в часі та просторі певними каналами, засобами, способами. Особливе місце в цій системі посідає наукова комунікація — обмін науковою інформацією (ідеями, знаннями, повідомленнями) між ученими і фахівцями. Харківська державна академія є надійним виробником і передавачем якісної наукової інформації через систему власних збірників наукових праць, на шпальтах яких розміщено 3631 публікацію (3585 наукових статей і 46 рецензій), 3922 авторів з України й інших країн світу. Одним із вагомих наслідків оприлюднення результатів фундаментальних і прикладних досліджень можна вважати затвердження Кабінетом Міністрів України у 2006 р. двох нових наукових галузей: культурології та соціальних комунікацій.

Перспективи подальших досліджень полягають в аналізові потоків і масивів інших наукових видань з проблем культурології, мистецтвознавства та соціальних комунікацій Харківської державної академії культури впродовж 85-річного періоду її існування.

Список використаних джерел

1. Бейліс Л. І. Українська бібліотечна періодика 1991-2005 років: основні тенденції розвитку : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.08 «Книгознавство, бібліотекознавств, бібліографознавство» / Бейліс Леонід Ілліч ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ, 2006. — 18 с. — 100 пр. — Б.ц.
2. Бейліс Л.І. «Вісник Харківської державної академії культури» — продовження традицій / Л. І. Бейліс // Бібл. планета. — 2002. — № 4. — С. 20–22. — Бібліогр.: 5 назв.
3. Бейліс Л.І. Профессиональная библиотечная периодика современной Украины / Л.И. Бейліс // Вестн. БАЕ. — 2011. — № 1. — С. 68–75.
4. Бейліс Л.І. Библиотечная периодика Украины / Л.И. Бейліс, О.И. Пилипченко // Вестн. БАЕ. — 2004. — № 1. — С. 74–80.

5. Бібліотекознавство і бібліографія : зб. ст. — Харків : Ред.-вид.відділ Кн. палати УРСР, 1964. — 246 с.
6. Євсєєв О. І. Підготовка культосвітніх працівників в Харківському бібліотечному інституті / О. І. Євсєєв, А. П. Виноградов, О. А. Майборода // Учені записки. — Вип. 3. — Харків, 1957. — С. 3–51.
7. Кушнарєкно Н. З історії бібліотечної періодики: фахові видання Харківської державної академії культури / Наталя Кушнарєкно // Вісн. Кн. палати. — 2015. — № 11.
8. Кушнарєкно Н. М. Фундатор бібліотечної освіти в Україні / Н. М. Кушнарєкно // Вісн. Харків. держ. акад. культури : зб.наук.пр. — Харків, 2000. — Вип. 2. — С. 110–123.
9. Соляник А. А. Вісник Харківської державної академії культури» / А. А. Соляник // Енциклопедія Сучасної України / Нац. акад. наук України та ін. — Київ, 2005. — Т. 4. — С. 611.
10. Труды Харьковского библиотечного института. Вып. 1. — Харьков : Изд-е Кн. палаты УССР, 1940. — 99 с.
11. Харьковский государственный институт культуры. 1929–1979 / под ред. А. Л. Оприщенко. — Харьков : «Вища шк.» Изд-во при Харьков. ун-те, 1979. — 72 с.
12. Шейко В. М. Відродження фахової збірки на новій інформаційній основі / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєкно // Вісн. Харків. держ. акад. культури : зб. наук. пр. — 1999. — Вип. 1. — С. 5–9.

References

1. Beilis L. I. Ukrainska bibliotechna periodyka 1991-2005 rokiv: osnovni tendentsii rozvytku : avtoref. dys. ... kand. ist. nauk : spets. 07.00.08 «Knyhoznavstvo, bibliotekoznavstvo, bibliohrafoznavstvo» / Beilis Leonid Illich ; Nats. b-ka Ukrainy im. V. I. Vernadskoho. — Kyiv, 2006. — 18 s. — 100 pr. — B.ts.
2. Beilis L.I. «Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury» — prodovzhenia tradytsii / L. I.Beilis // Bibl. planeta. — 2002. — № 4. — S. 20–22. — Bibliohr.: 5 nazv.
3. Beilis L.I. Professionalnaia biblyotetchnaia periodika sovremennoi Ukrainy / L.I. Beilis // Vestn. BAE. — 2011. — № 1. — S. 68–75.
4. Beilis L.I. Bibliotechnaia periodika Ukrainy / L.I. Beilys, O.I. Pilipchenko // Vestn. BAE. — 2004. — № 1. — S. 74–80.
5. Bibliotekoznavstvo i bibliohrafiia: zb.st. — Kharkiv: Red.-vyd.viddil Kn.palaty URSR. — 1964. — 246 s.
6. Yevseiev O.I. Pidhotovka kultosvitnikh pratsivnykiv v Kharkivskomu bibliotechnomu instytuti / O.I.Yevseiev, A.P.Vynohradov, O.A.Maiboroda // Ucheni zapysky. — Vyp.3. — Kharkiv, 1957. — S. 3-51.
7. Kushnarekno N. Z istorii bibliotechnoi periodyky: fakhovi vydannia Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury / Natalia Kushnarenko // Visn. Kn. palaty. — 2015. — № 11. — S.

8. Kushnarenko N.M. Fundator bibliotечноi osvity v Ukraini / N.M.Kushnarenko // Visn. Kharkiv.derzh.akad.kultury: zb.nauk.pr. — Kharkiv, 2000. — Vyp.2 — S. 110-123.
9. Solianyк A. A. «Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury» / A.A.Solianyк // Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy / Nats. akad. nauk Ukrainy ta in. — Kyiv, 2005. — T. 4. — S. 611.
10. Trudy Kharkovskogo bibliotечноgo instituta. Vyp.1. — Kharkov: Izd-e Kn.palaty USSR, 1940. — 99 s.
11. Kharkovskii gosudarstvennyi institut kultury. 1929-1979. Pod.red. A. L. Oprishchenka. — Kharkov : «Vyshcha shk.» Izd-vo pri Kharkov. unte, 1979. — 72 s.
12. Sheiko V.M. Vidrodzhennia fakhovoi zbirky na novii informatsiinii osnovi / V.M. Sheiko, N.M. Kushnarenko // Visn. Kharkiv. derzh. akad. kultury : zb. nauk. pr. — 1999. — Vyp. 1. — S.5-9.

■ UDC [050.486:[021.8+008](091) (477.54-25) KHSAC

Sheyko V. M., Doctor of Historical Sciences, Professor, Rector, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

Kushnarenko N. M., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice Rector for Research, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

SCIENTIFIC PERIODICALS AT THE KHARKIV STATE ACADEMY OF CULTURE

The aim of this paper is to examine the history and current state of scientific periodicals in the field of cultural studies, history of art and social communications issued at the Kharkiv State Academy of Culture (KhSAC).

Research methodology. The authors have studied the structure, quantitative and qualitative aspects of scientific periodicals by means of comparative approach, content-analysis, statistical analysis of quantitative data about the collections of scientific papers issued at KhSAC within the period from 1940 to 2015.

Results. The Kharkiv State Academy of Culture is the oldest in Ukraine institution of higher education in the field of cultural studies, arts, library and information science. It was founded in 1929. Special attention is paid to the edition of the collections of scientific papers. The first collection of papers «Trudy Kharkovskogo gosudarstvennogo bibliotечноgo instituta» («Proceedings of the Kharkiv State Library Institute») was published in 1940. In the 1950s the edition was published under different names: «Uchenyie zapiski» («Proceedings») (1956, issue 2), «Ucheni zapysky» («Proceedings») (1957 — 1960, issues 3 — 5), «Naukovyi zapysky» («Proceedings») (1962, issue 6), «Bibliotekoznavstvo i bibliohrafiia» («Library Science and Bibliography Studies») (1964 — 1992,

issues 1 — 31), «Kulturno-osvitnia robota» («Cultural and Educational Work») (1964 — 1989, issues 1 — 11), «Kultura Ukrainy» («Culture of Ukraine») (from 1993 until today, issues 1 — 51), «Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury» («Bulletin of the Kharkiv State Academy of Culture») (from 1999 until today, issues 1 — 48). They include more than 3.6 thousand publications of almost 4 thousand authors from different regions of Ukraine and other countries.

Novelty. The authors analyze for the first time the content and structure of the collections of scientific papers in the field of cultural studies, history of art and library science issued at the Kharkiv State Academy of Culture within the period from 1940 to 2015.

The practical significance. The obtained results can be used both in educational process and research of students, graduate students, doctoral students and lecturers of universities in the field of cultural studies, arts, library and information science.

Key words: scientific periodicals, cultural studies, history of art, social communications, library and information science education, the Kharkiv State Academy of Culture.

Надійшла до редколегії 10.03.2016 р.